

Vad är det som läker?

Frågan om vad det är som läker kan vid första anblicken kännas lite konstlad. Man tycker ju att det finns ett enkelt och tydligt svar: Det som läker är naturligtvis det som gör det sjuka friskt igen. Men, det svaret leder bara vidare till följdfrågan om vad det då är som egentligen är sjukt? Frågan om vad det är som läker är mer komplex än den kan förefalla vid första anblicken.

Under hela det senaste århundradet har vi i västvärlden upplevt en påtaglig utveckling mot en allt större grad av differentiering. Och kanske hör det samman med den allmänna samhällsutvecklingen att vi så lätt missar att se de komplexa sammanhang som frågan om vad det är som läker handlar om. Det vi kallar kunskap har delats upp i allt mindre delar, och studiet av dessa har kunnat utvecklas och fördjupas. Det har också inneburit en allt större grad av specialisering.

Denna specialisering märks inte minst när det gäller utbildning. Utbildning innebär idag inte nödvändigtvis att man får en ökad kunskap om de större sammanhangen, utan att man får en ökad kunskap om enskilda delar. Man skulle, lite tillspetsat, kunna säga att utbildning inte nödvändigtvis medför det man vanligen brukar avse med begreppet bildning.

Men den allmänna samhällsutvecklingen mot ökad differentiering gäller nog inte bara de områden vi brukar utpeka med ord som kunskap, utbildning och forskning. Även på många andra sätt blir differentieringen tydlig. De mer mjuka dimensionerna i livet, exempelvis kulturella uttrycksformer som konst, litteratur och musik, ses i allmänhet som något annat än sådant som ger kunskap om livet och tillvaron. Som mest tydlig blir kanske differentieringen när vi ser på ett fenomen som religion. Religion har kommit att ses som en privat angelägenhet som inte har med det gemensamma livet att göra. Samtidigt är det svårt att komma ifrån att religion, åtminstone när den utövas, är ett socialt fenomen.

Är inte all denna differentiering och specialisering i grunden något gott? Det är ju ändå så att den medfört en fördjupning av vår kunskap. Många av de fantastiska saker som vi människor kan göra idag var svåra att ens föreställa sig för några decennier sedan. Detta gäller inte minst inom sjukvården. Kunskapen om människokroppen och om olika kemiska och biologiska processer har alldeles uppenbart ökat och därmed givit helt nya möjligheter när det gäller att behandla olika sjukdomar.

Allt detta är naturligtvis något som vi har all anledning att glädja oss åt. Samtidigt finns det kanske något som vi riskerar att förlora, eller åtminstone riskerar att inte alltid komma ihåg: Människan själv är inte differentierad. Människan har en kropp som fungerar alldeles fantastiskt, men de flesta av oss skulle nog känna oss lite obekväma med om man sa att människan bara är en kropp. Än mer problematiskt skulle det bli om man fokuserar handen så mycket att man glömmer att den sitter på en arm som i sin tur är förbunden med en kropp. Kroppen är utgångspunkten för så mycket. Den ger upphov till så mycket av upplevelser, känslor och tankar. Allt detta finns visserligen i kroppen, men samtidigt finns en rymd i våra tankar och upplevelser som även sträcker sig långt bortom vår egen kropp.

När något inte fungerar i den helhet som en människa utgör uppstår problem. Dessa problem berör hela människan. Vare sig problemet har sitt ursprung i en upplevelse eller i att något i kroppen inte fungerar som det ska så påverkas hela den enskilde människans livsvärld. Det blir då inte så lätt att definiera vad det är som är sjukt, eller vad det är som läker. Människan påverkas på så många olika sätt eftersom kropp, känslor, upplevelser och tankar så intimt hänger samman. Det finns alltså all anledning att fundera lite mer på frågan om vad det är som läker.

På Sigtunastiftelsen har vi under senare år på flera sätt engagerat oss i att tillsammans med andra skapa sammanhang där man kan reflektera kring lite större helheter än man vanligen gör inom ramen för det differentierade och specialiserade samhället. Vi har engagerat oss i arbetet med att mer förstå de kulturella uttrycksformernas betydelse för vår själsliga och kroppsliga hälsa. Tillsammans med nätverket Hälsobefrämjarna har vi också anordnat en rad spännande konferenser kring frågor i gränslandet mellan sjukvård och själavård, konferenser där hela människan står i fokus. Som direktor för Sigtunastiftelsen är det därför roligt att få uttrycka min glädje över att några texter som relaterar till dessa konferenser nu blir tillgängliga för fler i och med att de publiceras på Sigtunastiftelsens hemsida. Dessa texter kan hjälpa oss att fundera vidare kring frågan om vad det är som läker.

Sigtunastiftelsen den 6 april 2010
Alf Linderman